

IN MEMORIAM WALTER VAN GERVEN

EEN PRINS IN DE WERELD VAN HET RECHT

Op 8 juli 2015 overleed Walter Van Gerven, één van de boegbeelden van het eerste uur van het Tijdschrift voor Privaatrecht en decennialang voorzitter van de Redactieraad.

Toen Jan Ronse overleed in 1988 was het vanzelfsprekend dat zijn Leuvense collega Walter Van Gerven zou verzocht worden lid te worden van de Redactieraad van het Tijdschrift voor Privaatrecht. Hij behoorde immers tot die schitterende generatie in de Leuvense Rechtsfaculteit, die in de zestiger jaren voor een benijdenswaardige relève zorgde met Roger Dillemans, Louis-Paul Suetens, Roger Blanpain en Walter Van Gerven. In Gent was inmiddels de eerste generatie van de Vlaamse Universiteit, die de aller-eerste handboeken in het Nederlands had geschreven, verdwenen aan de horizon: Albert Kluyskens, Jules Simon, Louis Fredericq, Jean Van Houtte, Nico Gunzburg, André Mast.

Het is niet de bedoeling alhier het bijzonder indrukwekkend curriculum van Van Gerven in herinnering te brengen, want dat zal in tal van *gremia* geschieden, maar vooral te wijzen op zijn inbreng in het Tijdschrift voor Privaatrecht.

Toch wil ik één uitzondering maken voor wat ik als een meesterwerkje beschouw midden de *plethora* van boeken en tijdschriftartikelen.

Bij Van Gerven zou men kunnen spreken in plaats van “*Nulla dies sine regula*” van “*Nullus annus sine libro*”.

Maar dus toch even verwijlen bij “*Het beleid van de rechter*” (1974). Onlangs deelde John Bell, befaamd hoogleraar aan de Universiteit van Cambridge, mede aan Ewoud Hondius dat hij Nederlands leerde om dit werk in het origineel te kunnen lezen !

Evenals het boek van Wiarda “*Drie typen van rechtsvinding in Nederland*” zou “*Het beleid van de Rechter*” gaan behoren tot de canon van de Belgische literatuur.

De typologie van het probleemdenken, systeemdenken en waardendenken blijft m.i. een uitstekend onderbouwde analyse van de rechterlijke vinding.

Daar ik een vergelijkbare benadering had verricht over “*De stille kracht van de rechtspraak*” (1980) kregen Van Gerven en ik door Procureur-Generaal Alfred Dumon het verwijt dat wij de jeugd bedierven ... Wij hebben toen elkaar getroost met eraan te herinneren dat Socrates ook beschuldigd werd van het feit dat hij de jeugd bedierf.

In het Tijdschrift voor Privaatrecht publiceerde Van Gerven steeds bijdragen die theorievormend waren, bij voorkeur niet te uitvoerig – hij verkoos het korte papier boven de lange degen – en midden dit alles herinner ik aan enkele bijdragen voor de Redactie Privaat, omdat dit precies pareltjes zijn van de “*ingegno*” waarvan Van Gerven in een kort en origineel betoog blijk gaf: *Verkokering van het privaatrecht* (1991), *Pleidooi voor een terughoudende rechtsleer* (1994), *Creatieve rechtspraak* (1996), *Zelfregulering* (1999).

En voor het overige verwijs ik naar de verschillende bijdragen die meestal betrekking hebben op het Europees Gemeenschapsrecht, waarbij ik er nog één karakteristieke uithaal: *Overheidsaansprakelijkheid rechtsvergelijkend en Europees. Pleidooi voor een praktijkgerichte wetenschap en een wetenschapstoegelijke praktijk* (2000).

Toen het Tijdschrift voor Privaatrecht startte waren er drie duidelijke redactionele opdrachten: originele hoofdartikelen, gebaseerd op een rechtsvergelijkende *Grundlagenforschung*, kritische boekbesprekingen en overzichten van rechtspraak als een “*fleuron*” van het TPR. Walter Van Gerven belichaamde in zijn TPR-publicaties die drie grondslagen met de uitmuntendheid die hem kenmerkte en doet voortleven.

Om voor deze overzichten goede na te volgen modellen te creëren, werd gezorgd voor auteurs die dit model zouden kunnen boetseren. Jan Ronse, Willy Delva en Jacques Matthys zorgden voor de eerste overzichten Vennootschappenrecht, Personen- en Familierecht en Verbintenissen. Meteen zou Van Gerven zorgen voor het eerste overzicht Europees recht († 1964).

Van Gerven was geen groot redenaar doch wel een boeiende, heldere lesgever, die het publiek boeide niet alleen met zijn originele invalshoeken, maar bovenal met enkele spitse, meestal humoristische, “*statements*”.

Zijn onovertroffen stijl, zijn bescheiden en innemende persoonlijkheid en zijn vaak avant-gardistische bijdragen maken hem tot wat hij is en zal blijven. Voor het Tijdschrift voor Privaatrecht en voor juridisch Vlaanderen, Nederland en Europa voor lange tijden.

Beste Walter,

Wij ontmoetten elkaar toen er discussies waren over leeropdrachten in Leuven, waarvan ik ongewild deelachtig werd gemaakt.

Maar bovenal waren er vele “*Wahlverwantschaften*” die wij samen mochten beleven in de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en Nederland – door Ronse gedoopt tot *Vereniging met de Lange Naam* – de Koninklijke Academie in Brussel, de Post-Universitaire Cyclus Willy Delva, de Vlaamse Juristenvereniging en zovele andere *gremia* die ons dierbaar waren.

Het meest opvallend hierbij was Uw zoekend aftasten, Uw grote luisterbereidheid, Uw voorzichtig formuleren van een evenwichtig oordeel. Het vooraf ingenomen dogmatisch standpunt was U totaal vreemd.

Door een onwaarschijnlijk toeval, doordat U voorzitter waart van de Bankcommissie en ik in het geding van *de Benedetti* met de *Generale* optrad voor enkele aandeelhouders, waren er toen enkele luttele contacten waarin ik Uw diepe bezorgdheid om de Rechtsstaat en om de vrijwaring van economische Belgische belangen mocht ervaren.

In tal van omstandigheden, waaraan trouwens terecht werd herinnerd, hebt U telkens “*’t Nut van ’t algemeen*” met overtuiging gekoesterd.

Daarom en ook om nog vele andere dingen zullen wij U missen, beste Walter.

Maar als wapenbroeders zien wij elkander weer.

Marcel STORME